

İlk Yayın: 10 Mayıs 2014
Sürüm: 2.0
Son Güncelleme: Eylül 2026
Onaylayan Organ: Genel Kurul
Gözden Geçirme: Her yıl Kasım

Ayrımcılıkla Mücadele ve Cinsiyet Eşitliği Politikası

1. Politika Beyanı

Özürlüler Vakfı, bütün insanların haklar bakımından eşit olduğunu kabul eder. Hiç kimsenin engelliliği, cinsiyeti, cinsiyet kimliği, cinsel yönelimi, cinsiyet özellikleri, yaşı veya hukuken korunan başka bir özelliği nedeniyle ayrımcılığa uğramasını kabul etmez.

Vakıf, eşitliği yalnızca herkese aynı şekilde davranmak olarak görmez. Kişilerin haklara, hizmetlere, fırsatlara ve karar süreçlerine eşit biçimde erişebilmesi için farklı gereksinimlerin dikkate alınması, erişim engellerinin kaldırılması ve gerektiğinde makul düzenlemelerin yapılması gerektiğini kabul eder.

Engelli bireyler kendileriyle ilgili kararların pasif konusu değil, hak sahibi bireylerdir. Kendi görüşlerini ifade etme, kendi yaşamları hakkında karar verme ve kendilerini ilgilendiren politika, program ve uygulamalara doğrudan ve anlamlı biçimde katılma hakları vardır.

Vakıf; engellilik ile cinsiyet, yaş ve diğer özelliklerin bir araya gelmesinin farklı veya ağırlaşan ayrımcılık biçimlerine yol açabileceğini dikkate alır. Özellikle engelli kadınların ve kız çocuklarının karşılaşılabileceği çoklu ve kesişen ayrımcılık risklerini çalışmalarında gözetir.

2. Amaç

Bu Politika'nın amacı, Özürlüler Vakfının bütün karar, faaliyet ve ilişkilerinde eşitliğin sağlanmasına, ayrımcılığın önlenmesine ve cinsiyet eşitliğinin güçlendirilmesine ilişkin temel ilke ve sorumlulukları belirlemektir.

- engellilik temelinde ve diğer hukuken korunan nedenlere dayalı ayrımcılığın önlenmesini,
- doğrudan ve dolaylı ayrımcılığın tanınmasını,
- taciz, cinsel taciz, yıldırma, dışlama ve damgalayıcı uygulamaların önlenmesini,
- engelli bireylerin haklara, hizmetlere ve fırsatlara eşit erişimini,
- makul düzenlemelerin sağlanmasını,
- engelli kadınların ve kız çocuklarının karşılaşılabileceği farklılaşan eşitsizliklerin dikkate alınmasını,
- kişinin iradesine ve kendi kararlarına saygı gösterilmesini,
- engelli bireylerin kendilerini ilgilendiren karar süreçlerine doğrudan ve anlamlı katılımını,
- Vakfın istihdam, gönüllülük, hizmet, program, iletişim ve kurumsal karar süreçlerinde eşitliğin gözetilmesini amaçlar.

3. Kapsam

Bu Politika; Yönetim Kurulu ve diğer yönetim ve denetim organı üyelerini, çalışanları, gönüllüleri ve stajyerleri, danışmanları ve Vakıf adına görev yapan kişileri, hizmet sağlayıcıları ve yüklenicileri, iş birliği yapılan kurum ve kuruluşları Vakıfla birlikte yürüttükleri faaliyetler ölçüsünde kapsar.

Politika; Vakfın program, proje, hizmet, eğitim, etkinlik, istihdam, gönüllülük, iletişim, savunuculuk, dijital faaliyet, satın alma ve iş birliği süreçlerinde uygulanır.

4. Temel İlkeler

- İnsan haklarına dayalı yaklaşım.
- Eşitlik ve ayrımcılık yasağı.
- Erişilebilirlik.
- Makul düzenleme.
- Kişinin iradesine ve tercihlerine saygı.
- Bağımsız yaşam.
- Doğrudan ve anlamlı katılım.
- Cinsiyet eşitliği.
- Çoklu ve kesişen ayrımcılığın dikkate alınması.
- Mahremiyet ve gizlilik.
- Güvenli ve erişilebilir başvuru yolları.
- Hesap verebilirlik ve sürekli iyileştirme.

5. Eşitlik ve Ayrımcılığın Önlenmesi

Özürlüler Vakfı, bütün süreçlerinde ve kararlarında eşitlik ve ayrımcılık yasağını gözetir.

- Bir kişinin engelliliği, cinsiyeti, cinsiyet kimliği, cinsel yönelimi, cinsiyet özellikleri, yaşı veya hukuken korunan başka bir özelliği nedeniyle başvurusunun değerlendirmeye alınmaması veya farklı ölçütlere tabi tutulması,
- Haklı ve nesnel bir neden bulunmaksızın bir hizmetten, faaliyetten veya olanaktan dışlanması,
- Daha düşük standartta hizmet veya destek sunulması,
- Hakkında kalıp yargılara veya genellemelere dayanılarak karar verilmesi,
- Ayrımcı bir talimat verilmesi veya ayrımcılığın teşvik edilmesi kabul edilmez.

Ayrımcılık değerlendirilirken yalnızca davranışın amacı veya kişinin niyeti değil, uygulamanın ortaya çıkardığı sonuç ve kişiler üzerindeki etkisi de dikkate alınır.

6. Ayrımcılık Biçimleri

Doğrudan ayrımcılık, bir kişinin hukuken korunan bir özelliği nedeniyle karşılaştırılabilir durumdaki başka bir kişiye göre daha olumsuz muamele görmesidir.

Dolaylı ayrımcılık, görünüşte herkes için aynı olan bir kural, ölçüt veya uygulamanın belirli kişileri veya grupları diğerlerine göre dezavantajlı duruma düşürmesidir.

Taciz, kişiyi aşağılayan veya korkutucu, aşağılayıcı, küçük düşürücü ya da dışlayıcı bir ortam yaratan istenmeyen davranışları ifade eder.

Cinsel taciz, cinsel nitelikteki istenmeyen sözlü, sözsüz veya fiziksel davranışları ifade eder.

Yıldıрма, kişiyi sistematik biçimde dışlayan, aşağılayan, baskı altında bırakan veya çalışma ve katılım koşullarını olumsuz etkileyen davranışları ifade eder.

Bir kişiye başka bir kişiyle ilişkisi nedeniyle ayrımcı davranılması veya ayrımcılık yapılması yönünde talimat verilmesi de kabul edilmez.

7. Engellilik Temelinde Ayrımcılık ve Makul Düzenleme

Engellilik, kişinin haklardan, hizmetlerden, fırsatlardan veya toplumsal yaşamdan eşit biçimde yararlanmasının sınırlandırılması için gerekçe oluşturamaz.

Vakıf, engelli bireylerin eşit katılımını engelleyen fiziksel, iletişimsel, dijital, tutumsal ve kurumsal engellerin belirlenmesini ve mümkün olduğu ölçüde ortadan kaldırılmasını gözetir.

Kişinin somut ihtiyacına göre gerekli ve uygun değişiklik veya düzenlemelerin yapılmaması, hukuken makul düzenleme yükümlülüğünün bulunduğu durumlarda ayrımcılığa yol açabilir.

Makul düzenleme talepleri kişinin beyanı, somut ihtiyacı ve ilgili faaliyetin koşulları dikkate alınarak değerlendirilir. Engellilik hakkında kalıp yargılara veya yalnızca tıbbi tanıya dayanılarak kişinin ihtiyacı hakkında varsayımda bulunulmaz.

8. Cinsiyet Eşitliği

Vakıf, cinsiyet, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim veya cinsiyet özellikleri nedeniyle haklara, fırsatlara, hizmetlere, çalışma ve gönüllülük olanaklarına veya karar süreçlerine eşit erişimin engellenmesini kabul etmez.

Cinsiyet eşitliği Vakfın program, hizmet, istihdam, gönüllülük, temsil, iletişim ve karar süreçlerinde gözetilir.

Cinsiyete ilişkin kalıp yargıların kişilerin yetenekleri, görevleri, sorumlulukları veya toplumsal rolleri hakkında karar verilmesine yön vermemesi esastır.

9. Engelli Kadınlar ve Kız Çocukları

Vakıf, engelli kadınların ve kız çocuklarının engellilik ve cinsiyetin kesişmesi nedeniyle farklı veya ağırlaşan eşitsizliklerle karşılaşabileceğini kabul eder.

Bu kapsamda sağlık, eğitim, istihdam, sosyal koruma, adalete erişim, bağımsız yaşam, şiddetten korunma ve toplumsal katılım alanlarında ortaya çıkabilecek engeller dikkate alınır.

Engelli kadınların ve kız çocuklarının kendilerini ilgilendiren konularda görüşlerini doğrudan ifade etmeleri ve karar süreçlerine katılmaları desteklenir.

10. Çoklu ve Kesişen Ayrımcılık

Ayrımcılık her zaman tek bir nedene dayanmaz. Engellilik; cinsiyet, yaş veya hukuken korunan diğer özelliklerle birlikte kişinin karşılaştığı eşitsizliği farklılaştırabilir veya ağırlaştırabilir.

Vakıf, program ve uygulamalarında kişileri tek bir özelliğe indirgemeden, farklı eşitsizliklerin birbiriyle nasıl kesişebileceğini dikkate alır.

11. Taciz, Cinsel Taciz, Yıldırma ve Kötü Muamele

Vakıf; taciz, cinsel taciz, yıldırma, aşağılama, tehdit, dışlama ve ayrımcı kötü muameleyi kabul etmez.

Görev, yetki, ekonomik güç, destek veya bakım ilişkisi ya da kişinin engellilik nedeniyle başka bir kişiye duyduğu destek ihtiyacı, baskı kurmak veya uygunsuz davranışı meşrulaştırmak amacıyla kullanılamaz.

Bir davranış aynı zamanda şiddet, istismar, sömürü veya başka bir koruma riski oluşturuyorsa Koruma Politikası kapsamında gerekli işlemler ayrıca yürütülür.

12. İfade, İrade ve Anlamlı Katılım

Her bireyin kendisini ilgilendiren konularda görüşünü ifade etme, tercihlerini açıklama ve karar süreçlerine katılma hakkına saygı gösterilir.

Engelli bireyin görüşünün mümkün olduğunca doğrudan kendisinden alınması esastır. Aile üyesi, refakatçi, bakım veren, destek sağlayan kişi veya temsilcinin bulunması engelli bireyin kendi görüşünü ifade etme hakkını ortadan kaldırmaz ve kişinin görüşünün yerine geçmez.

İhtiyaç duyulması hâlinde kişinin görüşünü oluşturabilmesi ve ifade edebilmesi için erişilebilir bilgi, işaret dili, alternatif ve destekleyici iletişim yöntemleri, yardımcı teknolojiler veya uygun diğer desteklerden yararlanılması gözetilir.

Bir görüşün Vakıf yönetimi, çalışanları veya diğer kişiler tarafından paylaşılmaması, o görüşün ifade edilmesinin engellenmesi için tek başına gerekçe oluşturamaz.

İfade özgürlüğü; başka kişilerin haklarının ve güvenliğinin korunması ile yürürlükteki hukukun gerektirdiği sınırlar içinde kullanılır.

Katılım yalnızca görüş alınmasıyla sınırlı değildir. Engelli bireylerin kendilerini doğrudan ilgilendiren politika, program, hizmet ve uygulamaların geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesine anlamlı biçimde katılmaları desteklenir.

“Bizim Hakkımızda Bizziz Olmaz” yaklaşımı Vakfın katılım anlayışının temelidir.

13. Eşit Erişim ve Fırsat Eşitliği

Vakıf; program, hizmet, eğitim, etkinlik, bilgi, iletişim ve diğer olanaklara erişimde eşitliği gözetir.

Eşitlik her kişiye aynı yöntemin uygulanmasını zorunlu kılmaz. Kişilerin farklı koşulları ve erişim gereksinimleri dikkate alınarak eşit katılımı sağlayacak uygun düzenlemeler yapılabilir.

Erişilebilirliğe ilişkin ayrıntılı kurallar Erişilebilirlik Politikası kapsamında uygulanır.

14. İstihdam, Gönüllülük ve Kurumsal Süreçlerde Eşitlik

İşe alım, görev dağılımı, ücretlendirme, eğitim, gelişim, performans değerlendirmesi, gönüllülük, temsil ve diğer kurumsal süreçlerde ayrımcı uygulamalara izin verilmez.

Kararlar görevin gerekleri, kişinin nitelikleri ve nesnel ölçütler temelinde alınır.

Engelli çalışanların, gönüllülerin ve diğer görevlilerin görevlerini eşit koşullarda yerine getirebilmeleri için gerekli erişilebilirlik ve makul düzenleme ihtiyaçları değerlendirilir.

Ayrımcılık bildiriminde bulunmak, bir başvuruyu desteklemek veya eşitlik hakkını kullanmak kişinin çalışma, gönüllülük veya Vakıfla ilişkili diğer olanaklarını olumsuz etkilemek için gerekçe oluşturamaz.

15. İletişimde Eşitlik, Temsil ve Damgalamanın Önlenmesi

Vakıf iletişimde kişileri engellilikleri, cinsiyetleri veya diğer özellikleri üzerinden küçümseyen, nesneleştiren, acıdıran, damgalayan veya kalıp yargıları güçlendiren ifadeler kullanılmaz.

Engelli bireyler yalnızca yardım alan veya korunmaya muhtaç kişiler olarak temsil edilmez.

Fotoğraf, video, kişisel hikâye, kampanya, yayın ve diğer iletişim çalışmalarında kişinin iradesi, mahremiyeti ve hak temelli temsil gözetilir.

16. Bildirim ve Başvuru

Ayrımcılık, taciz veya bu Politikaya aykırı bir uygulamayla karşılaştığını, buna tanık olduğunu veya bu konuda makul bir endişesi bulunduğunu düşünen kişiler Vakfa başvurabilir.

Başvuruların güvenli ve erişilebilir yollarla yapılabilmesi gözetilir.

Başvuruda bulunan kişinin olayın hukuki niteliğini belirlemesi veya iddiasını başvuru aşamasında kanıtlaması beklenmez.

Başvuruların alınması, değerlendirilmesi, yanıtlanması ve gerekli yönlendirmelerin yapılmasında Kapsayıcı Geri Bildirim ve Yanıt Politikası uygulanır.

Şiddet, istismar, sömürü veya ciddi bir koruma riski içeren bildirimlerde Koruma Politikası kapsamında gerekli işlemler yürütülür.

17. Bildirimde Bulunan Kişinin Korunması

İyi niyetle ayrımcılık veya taciz bildiriminde bulunan, bilgi veren, bir başvuruyu destekleyen veya değerlendirme sürecine katılan kişi bu nedenle baskıya, tehdide, ayrımcılığa veya herhangi bir olumsuz muameleye maruz bırakılamaz.

Bilerek gerçeğe aykırı bildirimde bulunulması bu koruma kapsamında değerlendirilmez.

18. Görev ve Sorumluluklar

Genel Kurul, Politikayı ve Politikada yapılacak değişiklikleri onaylar.

Yönetim Kurulu, Politikanın kurumsal düzeyde uygulanmasının gözetilmesinden ve eşitlik ile ayrımcılığın önlenmesine ilişkin gerekli kurumsal tedbirlerin alınmasından sorumludur.

Vakıf yönetimi, Politikanın programlara, hizmetlere ve kurumsal süreçlere yansıtılmasını; çalışan ve gönüllülerin gerekli bilgilendirmeye erişmesini sağlar.

Çalışanlar, gönüllüler, stajyerler ve Vakıf adına görev yapan kişiler, ayrımcı davranışlardan kaçınmak, kişilerin haklarına saygı göstermek ve bu Politikanın ilgili hükümlerine uymakla yükümlüdür.

Hizmet sağlayıcılar, yükleniciler ve iş birliği yapılan kuruluşların Vakıfla birlikte yürüttükleri faaliyetlerde bu Politikanın ilgili hükümlerine uygun davranmaları beklenir.

19. Eğitim, İzleme ve Gözden Geçirme

Vakıf, Politikanın yalnızca yazılı bir belge olarak kalmamasını, kurumsal uygulamalara yansımalarını esas alır.

Çalışanlar, gönüllüler ve görevleri gereği ilgili diğer kişiler eşitlik, ayrımcılığın önlenmesi, engellilik, cinsiyet eşitliği, makul düzenleme ve kapsayıcı iletişim konularında görevlerinin niteliğine göre bilgilendirilir.

Vakıf, uygulamada ortaya çıkan ayrımcılık risklerini, erişim engellerini ve başvurulardan edinilen kurumsal öğrenmeleri gerekli iyileştirmelerde kullanır.

Bu Politika; mevzuat değişiklikleri, Vakfın faaliyet alanındaki gelişmeler, uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçlar ve edinilen deneyimler dikkate alınarak her yıl Kasım ayında gözden geçirilir.

20. Hukuki, Ulusal ve Uluslararası Dayanaklar

Bu Politika başta aşağıdaki hukuki, ulusal ve uluslararası düzenlemeler çerçevesinde uygulanır:

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası,
- 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun,
- 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu,
- 4857 sayılı İş Kanunu,
- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu,
- 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu,
- Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme,
- Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi,
- Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme,
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi,
- Türkiye bakımından yürürlükte bulunan ilgili Uluslararası Çalışma Örgütü sözleşmeleri ve konuyla ilgili diğer yürürlükteki mevzuat.

Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin eşitlik ve ayrımcılık yasağına ilişkin 5. maddesi, engelli kadınlara ilişkin 6. maddesi, erişilebilirliğe ilişkin 9. maddesi, düşünce ve ifade özgürlüğü ile bilgiye erişime ilişkin 21. maddesi ve kamusal yaşama katılıma ilişkin 29. maddesi bu Politikanın temel uluslararası dayanakları arasındadır.

Uluslararası sözleşmeler ve iyi uygulama standartları, Türkiye'de yürürlükte bulunan hukuk ve Özürlüler Vakfının hukuki statüsü çerçevesinde değerlendirilir ve uygulanır.

21. Yürürlük ve Gözden Geçirme

Bu Politika, Özürlüler Vakfı Genel Kurulu tarafından Şubat 2014 tarihinde onaylanmış ve 10-16 Mayıs Sakatlar Haftası kapsamında 10 Mayıs 2014 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Politika Kasım 2025 ve Eylül 2026 tarihlerinde güncellenmiştir.

Politika her yıl Kasım ayında gözden geçirilir. Mevzuat, kurumsal yapı veya uygulama ihtiyaçlarında önemli değişiklik olduğunda olağan dönem beklenmeden yeniden değerlendirilir.

Politikanın uygulanmasından Özürlüler Vakfı Yönetim Kurulu sorumludur. Politika, Vakfın internet sitesinde yayımlanır ve kapsamındaki kişilerin erişimine sunulur. Politikada yapılacak değişiklikler Genel Kurulun onayıyla yürürlüğe girer.